Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/3970

20.8.2025

# PRIPOROČILO SVETA

## z dne 8. julija 2025

## o dovoljenju Latviji za odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet v skladu z Uredbo (EU) 2024/1263

## (aktivacija nacionalne odstopne klavzule)

(C/2025/3970)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 121 Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 26 Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Osrednji elementi prenovljenega okvira ekonomskega upravljanja EU so Uredba (EU) 2024/1263 skupaj s spremenjeno Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem ([2]) in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic ([3]). Cilj okvira je spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Okvir spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen srednjeročno ob učinkovitem in doslednem izvrševanju pravil.

(2) Najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, kot so v skladu s členom 17(1) ali členom 19 Uredbe (EU) 2024/1263 določene v priporočilu Sveta, so enotna operativna referenca za letni fiskalni nadzor vsake države članice in so v središču novega okvira ekonomskega upravljanja. Z najvišjimi stopnjami rasti očiščenih odhodkov, kot so določene v navedenem priporočilu Sveta, se uvede proračunska omejitev za štiri- ali petletno obdobje, temelječe na štiriletnem prilagoditvenem obdobju, ki pa se lahko podaljša za največ tri leta.

(3) Okvir zagotavlja prožnost pri uporabi pravil v primeru izjemnih okoliščin, ki so zunaj nadzora držav članic in ki močno vplivajo na javne finance, v skladu s členom 26 Uredbe (EU) 2024/1263. V takem primeru lahko Svet na zahtevo države članice in na priporočilo Komisije, ki temelji na njeni analizi, v štirih tednih od priporočila Komisije sprejme priporočilo, ki državi članici dovoljuje odstopanje od njenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet, kadar (i) izjemne okoliščine, ki so zunaj njenega nadzora, (ii) močno vplivajo na njene javne finance in (iii) pod pogojem, da tako odstopanje srednjeročno ne ogrozi fiskalne vzdržnosti. Svet mora tako odstopanje časovno omejiti.

(4) Voditelji in voditeljice držav ali vlad so se na srečanju v Versaillesu 10. in 11. marca 2022 zavezali, da bodo zaradi vojaške agresije Rusije proti Ukrajini okrepili evropske obrambne zmogljivosti. Ti cilji so bili ponovljeni v strateškem kompasu za varnost in obrambo. Evropski svet je v svojih sklepih o evropski obrambi z dne 6. marca 2025 pozdravil namero Komisije, da kot takojšen ukrep priporoči usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).
([3]) Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

(5) Komisija je v sporočilu z dne 19. marca 2025 ([4]) vse države članice pozvala, naj usklajeno izkoristijo prožnost, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula, da bi čim bolj povečale učinek na obrambne zmogljivosti EU. Cilj te prožnosti je omogočiti prehod na višje ravni odhodkov za obrambo, pod pogojem, da s tem srednjeročno ni ogrožena fiskalna vzdržnost. V navedenem sporočilu je opisano, da bi aktivacija nacionalne odstopne klavzule državam članicam dovolila odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je Svet določil pri potrjevanju srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov ali pri začrtavanju korektivnih poti v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem, če bi bilo to odstopanje utemeljeno s povečanjem odhodkov za obrambo glede na referenčno leto in če letni presežek do vključno leta 2028 ne bo presegel 1,5 % BDP. Povečanja nad tem zneskom bi bila predmet običajnih ocen skladnosti. Takšna zgornja meja je potrebna, da se zagotovi, da ne bo ogrožena fiskalna vzdržnost, hkrati pa vsem državam članicam dovoli, da pri prehodu na višjo raven odhodkov za obrambo izkoristijo to prožnost. Natančni zneski bodo določeni, ko bodo na voljo podatki o realizaciji, da se zagotovi, da se bo dodatna prožnost uporabljala samo za predvideni namen.

(6) V priporočilu Sveta C/2025/652 z dne 21. januarja 2025 ([5]) je bila potrjena pot gibanja očiščenih odhodkov Latvije.

(7) Latvija je 28. aprila 2025 Svetu in Komisiji predložila zahtevo za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule.

(8) Latvija v svoji zahtevi navaja, da sta v razmerah povečanih geopolitičnih napetosti nadaljevanje vojne agresije Rusije proti Ukrajini in njena grožnja evropski varnosti eksistencialni izziv za Unijo, zaradi katerega je potrebno znatno povečanje odhodkov za obrambo. To je izjemna okoliščina, ki je zunaj nadzora posamezne države članice.

(9) Latvija v svoji zahtevi sporoča podatke o skupnih odhodkih za obrambo (tabela 1). Priznava, da se napovedano povečanje odhodkov za obrambo na 3,8 % BDP v letu 2026, 4,0 % BDP v letu 2027 in 3,9 % v letu 2028 v celoti odraža v poti gibanja očiščenih odhodkov, ki jo je Svet potrdil 21. januarja 2025. Poleg tega namerava znatno povečati svoje odhodke za obrambo, da bi dosegla raven 5 % BDP v skladu z metodologijo Nata in to raven dolgoročno ohranila. Zato povečanje odhodkov za obrambo močno vpliva na njene javne finance.

**Tabela 1 Skupni odhodki za obrambo v Latviji**

| | 2021 a | 2022 a | 2023 a | 2024 b | 2025 b |
|---|---|---|---|---|---|
| Skupni odhodki sektorja država za obrambo (v % BDP) | 2,5 | 2,4 | 3,1 | 3,0 | 3,3 |

*Vir*: a. Eurostat; Eurostat; b: Informacije, ki jih je Svetu in Komisiji predložila Latvija.

(10) Latvija ocenjuje, da bo povečanje skupnih odhodkov za obrambo kot deleža BDP od leta 2021 do leta 2025 znašalo okoli 0,8 odstotne točke ter torej prispevalo k poslabšanju javnofinančnega salda in povečanju javnega dolga. Natančneje, Latvija pričakuje, da se bo javni dolg srednjeročno povečal nad 55 % BDP, nato pa se bo v letu 2038 postopoma zmanjšal na 47 % BDP, če bo v celoti uporabljena nacionalna odstopna klavzula.

(11) Če vse drugo ostane nespremenjeno, bo povečanje odhodkov v obdobju, ki ga zajema nacionalna odstopna klavzula, do konca tega obdobja povzročilo višji javni dolg in višji primanjkljaj. Okvirne projekcije Komisije ob predpostavki linearnega celotnega povečanja javnofinančnih odhodkov, ki ga dovoljuje to priporočilo, do leta 2028 kažejo, da bi bil v letu 2028 delež primanjkljaja oziroma delež javnega dolga v BDP za 1,3 odstotne točke oziroma 2,7 odstotne točke višji, kot če bi očiščeni odhodki rasli v skladu s potjo gibanja, določeno v Priporočilu Sveta C/2025/652. Zato bi bila po obdobju aktivacije nacionalne odstopne klavzule verjetno potrebna dodatna fiskalna prilagoditev, da bi se

([4]) Sporočilo Komisije (C(2025) 2000 final) z dne 19. marca 2025.
([5]) Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Latvije (UL C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj) .

izpolnile zahteve fiskalnega okvira, vključno z zagotovitvijo, da se začne delež dolga dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej dovolj verjetno zmanjšuje ali da srednjeročno ostane na preudarni ravni pod 60 % BDP ter da primanjkljaj ostane na 3 % BDP ali se zmanjša pod 3 % BDP in srednjeročno ohrani pod to referenčno vrednostjo. Latvija priznava, da bodo v prihodnje zaradi strukturno višjih odhodkov za obrambo morda potrebne politike, s katerimi se bosta srednjeročno ohranila fiskalna vzdržnost in skladnost s fiskalnimi pravili. Omejeno napovedano povečanje ravni primanjkljaja in dolga kot posledica nacionalne odstopne klavzule, skupaj z zavezo organov, da bodo v naslednjem krogu načrtov izvedli potrebno prilagoditev, da bi se izpolnile vse zahteve fiskalnega okvira, zagotavlja, da se srednjeročno ohrani fiskalna vzdržnost.

(12) Podatke o odhodkih sektorja država za obrambo zbirajo in objavljajo nacionalni statistični organi in Eurostat v skladu z mednarodno klasifikacijo funkcij države (COFOG) ([6]) v okviru Evropskega sistema nacionalnih računov (ESR 2010) ([7]). Ti podatki so ustrezni za ocenjevanje, kako odhodki za obrambo vplivajo na javnofinančni primanjkljaj, dolg in očiščene odhodke ter povezane koncepte. Eurostat bo v tesnem sodelovanju z nacionalnimi statističnimi organi vzpostavil postopek zbiranja podatkov. Izhodišče bi morale biti kategorije za obrambo COFOG, pri čemer bi bilo treba upoštevati tudi Natovo opredelitev in ohraniti možnost obravnave nepravilnosti, ki bi jih bilo mogoče pripisati razlikam v zadevnih sistemih letnega poročanja. Postopek zbiranja podatkov je treba uskladiti z roki za poročanje iz postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

(13) Poleg tega je lahko za nekatere pogodbe za vojaško opremo, podpisane v obdobju aktivacije nacionalne odstopne klavzule, dobava izvedena kasneje, kar na javne finance vpliva šele po obdobju aktivacije klavzule. V ta namen bi se morala prožnost, zagotovljena v okviru nacionalne odstopne klavzule, uporabljati tudi za odhodke za obrambo, povezane s tako poznejšo dobavo, pod pogojem, da so bile ustrezne pogodbe podpisane v obdobju aktivacije klavzule in da ti zapozneli odhodki za obrambo ostanejo v okviru zgoraj navedene skupne zgornje meje.

(14) Odhodki, financirani s posojili, ki jih zagotavlja novi instrument za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) ([8]) za krepitev evropske obrambne industrije, bi bili samodejno upravičeni do zgoraj navedene prožnosti. V ta namen bi države članice Eurostatu poročale o vseh odhodkih, povezanih z obrambo, nastalih v okviru instrumenta SAFE v kategorijah „obrambni proizvodi“ in „drugi proizvodi za obrambne namene“, kot so opredeljeni v predlogu uredbe o vzpostavitvi instrumenta SAFE.

(15) To priporočilo ne spreminja opredelitev javnofinančnega primanjkljaja, dolga in očiščenih odhodkov ter povezanih konceptov. Latvija mora podatke na podlagi teh konceptov zbirati in sporočati v skladu z uredbami (EU) 2024/1263, (ES) št. 479/2009 ([9]) in (EU) št. 549/2013 –

PRIPOROČA:

1. V obdobju 2025–2028 se Latviji dovoli odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot so določene v Priporočilu Sveta C/2025/652, in njihovo preseganje, če očiščeni odhodki, ki presegajo te najvišje stopnje rasti, ne presegajo:

   (i) povečanja odhodkov za obrambo kot odstotka BDP od leta 2021;

   (ii) pod pogojem, da odstopanje, ki presega najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ne presega 1,5 % BDP.

([6]) *Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG) – 2019 edition* (Priročnik o virih in metodah za zbiranje statističnih podatkov COFOG – Klasifikacija funkcij države (COFOG) – izdaja iz leta 2019).

([7]) Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (UL L 174, 26.6.2013, str. 1).

([8]) Uredba Sveta (EU) 2025/1106 z dne 27. maja 2025 o vzpostavitvi instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) s krepitvijo evropske obrambne industrije (UL L, 2025/1106, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).

([9]) Uredba Sveta (ES) št. 479/2009 z dne 25. maja 2009 o uporabi Protokola o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki je priloga k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti (UL L 145, 10.6.2009, str. 1).

2. V letih po letu 2028 se Latviji še vedno dovoli odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot so določene v priporočilu Sveta v skladu s členom 17 ali 19 Uredbe (EU) 2024/1263, in njihovo preseganje, če so očiščeni odhodki, ki presegajo te najvišje stopnje rasti, povezani z dobavo vojaške opreme, za katero so bile pogodbe sklenjene pred koncem leta 2028, in ostanejo v okviru zgoraj navedene skupne zgornje meje.

3. V skladu s členom 22(7) Uredbe (EU) 2024/1263 se odstopanja od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet, dovoljena s tem priporočilom, na kontrolnem računu Latvije ne bodo beležila kot obremenitve.

4. Za zagotovitev pravilnega evidentiranja dodatnih odhodkov mora Latvija vključiti dejanske in načrtovane podatke o skupnih odhodkih za obrambo (oddelek 02 COFOG), tudi o naložbah v obrambo (oddelek 02 P.51 COFOG), in kakršnih koli odhodkih, financiranih s posojili SAFE, ki niso zajeta v COFOG-02:

   (a) za leta T – 4, T – 3, T – 2 in T – 1 (pri čemer je leto T tekoče leto) v poročanje Komisiji (Eurostatu) v skladu z Uredbo (ES) št. 479/2009;

   (b) za leta 2021 do vključno leta T (tekoče leto) v nacionalne srednjeročne fiskalno-strukturne načrte in letna poročila o napredku v skladu s členom 11(1) in členom 15 ter členom 21(1) Uredbe (EU) 2024/1263;

   (c) za leti T (tekoče leto) in T + 1 v osnutka proračunskih načrtov v skladu z Uredbo (EU) št. 472/2013.

To priporočilo je naslovljeno na Latvijo.

V Bruslju, 8. julija 2025

*Za Svet*

*predsednica*

S. LOSE